SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:911

av Isak From (S)

Säkerställande av sjöfarten under hela året

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga om inte sjöfartens grundläggande infrastruktur och tillgänglighet bör finansieras som annan samhällsviktig transportinfrastruktur och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige är ett import- och exportberoende industriland och behöver transporter som fungerar året runt i hela landet. Sjöfarten har en avgörande betydelse för svensk industri, handel och försörjningsberedskap. Trots detta behandlas sjöfarten och dess finansiering på ett annat sätt än andra trafikslag.

Runt 70 procent av Sjöfartsverkets verksamhet finansieras genom farleds- och lotsavgifter som betalas av handelssjöfarten. Därmed får sjöfarten, och i förlängningen svensk industri och exportföretag, bära kostnader för infrastruktur som i grunden är ett nationellt samhällsansvar. Det är inte rimligt.

Farleder, lotsning och isbrytning är inte särintressen för en enskild bransch. De är grundläggande delar av Sveriges transportinfrastruktur. På land är det självklart att staten tar ansvar för vägar, järnvägar och vinterväghållning. Samma princip bör gälla till sjöss.

Detta blir särskilt tydligt när det gäller isbrytningen. Att hamnar och farleder kan hållas öppna även under stränga vintrar är avgörande för industrin och för möjligheten att upprätthålla transporter i hela landet, inte minst i norra Sverige. Isbrytningen är därmed en fråga om både näringslivets konkurrenskraft och Sveriges försörjningsberedskap.

När godsvolymerna som utgör en del av underlaget för farledsavgifterna minskar samtidigt som Sjöfartsverkets kostnader ökar, stiger avgiftsuttaget per transporterat ton gods. Höjda farleds- och lotsavgifter ökar därmed kostnaderna för sjötransporter och drabbar inte bara rederierna, utan också skogsindustrin, gruvnäringen, stålindustrin och andra exportberoende verksamheter. I ett läge där vi har krig i vårt närområde och vår beredskap måste stärkas behöver svensk industri hållbara konkurrenskraftiga transportlösningar och staten säkerställa sjövägen hela vägen upp efter Bottenviken och inte ytterligare belasta de transporter som företagen är beroende av för att nå den globala marknaden.

Dagens avgiftsstruktur riskerar dessutom att motverka klimatpolitiken. Sverige vill flytta mer gods från väg till sjöfart och järnväg. Om sjöfarten samtidigt görs osäker och dyrare genom höga avgifter går styrningen i motsatt riktning.

Sjöfartsverket har föreslagit att staten bör ta fullt ekonomiskt ansvar för isbrytnings verksamheten. Det är en rimlig och nödvändig förändring och det är naturligt att regeringen följer myndighetens uppmaning. Isbrytningen bör vara ett första steg i en bredare översyn av farleds- och lotsavgifterna, med målet att minska handelssjöfartens avgiftsbörda och i stället finansiera en större del av den grundläggande sjöfarts infrastrukturen genom statliga anslag.

Sverige behöver en stark sjöfart, konkurrenskraftig industri och fungerande transporter i hela landet, under hela året. Därför måste sjöfartens infrastruktur behandlas som den samhällsviktiga infrastruktur den är, och inte som en kostnad som ensidigt ska bäras av sjöfarten.

Isak From (S)